

Іщенко В. В.

викладач кафедри публічного права

НТУУ «КПІ»

***ЧЕРГОВЕ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ДОХОДІВ І
ЗБОРІВ: НОВИЙ ЕТАП АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ ПОДАТКОВИХ
ОРГАНІВ ЧИ КРОК НАЗАД?***

Зміна влади в Україні, що відбулася наприкінці лютого 2014 р., мала наслідком не лише зміну Конституції України, а зв'язку з цим – зміну багатьох законів, але й спробу чергового реформування системи органів доходів і зборів (насамперед, податкових органів).

Як відомо, Державну податкову адміністрацію України як самостійний центральний орган виконавчої влади було утворено на базі Головної державної податкової інспекції України Міністерства фінансів Указом Президента України “Про утворення Державної податкової адміністрації України та місцевих державних податкових адміністрацій від 22 серпня 1996 р. № 760/96. Указом Президента України “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” від 9 грудня 2010 р. № 1085/2010 (абз.17 п.1) Державну податкову адміністрацію України було реорганізовано в Державну податкову службу України як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику.

Новий етап адміністративної реформи податкових органів України було започатковано Указом Президента України “Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади” від 24 грудня 2012 р. № 726/2012, яким було утворено Міністерство доходів і зборів України шляхом реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України. Відповідно до цього указу на Міністерство доходів і зборів України як центральний орган виконавчої влади покладено забезпечення формування та реалізація державної податкової та митної політики, а також адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне

страхування. Створення органів доходів та зборів зумовило реорганізацію системи колишніх податкових органів (в тому числі органів податкової міліції) та митних органів. Проте процес реорганізації Державної митної служби України та Державної податкової служби України в Міністерство доходів і зборів України так і не було завершено.

Одним з перших рішень нової влади України у 2014 р. була рекомендація Верховної Ради України Кабінету Міністрів України при реформуванні системи центральних органів виконавчої влади здійснити комплекс заходів, спрямованих на ліквідацію Міністерства доходів і зборів України та утворення відповідних центральних органів виконавчої влади у сфері податкової та митної політики (п. 1 постанови Верховної Ради України “Про вдосконалення діяльності органів доходів і зборів” від 28 лютого 2014 р. № 838-VII). На виконання цього рішення Кабінет Міністрів України постановою “Про ліквідацію Міністерства доходів і зборів” від 1 березня 2014 р. №67 вирішив:

“1. Ліквідувати Міністерство доходів і зборів.

2. Припинити здійснення заходів щодо реорганізації Державної податкової служби та Державної митної служби, що розпочаті відповідно до Указу Президента України від 24 грудня 2012 р. № 726 “Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади”.

3. Відновити діяльність Державної податкової служби та Державної митної служби.

4. Установити, що:

Державна податкова служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів і який забезпечує реалізацію єдиної державної податкової політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску;

Державна митна служба є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України

через Міністра фінансів і який забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи;

Державна податкова служба та Державна митна служба є правонаступниками прав та обов'язків ліквідованого Міністерства доходів і зборів у відповідних сферах діяльності”.

Таким чином, чергова спроба реформування системи органів доходів і зборів (насамперед, податкових органів) у 2014 р. є по суті поверненням до того самого стану речей, що існував у цій сфері до 2013 р., коли існували два окремих центральні органи виконавчої влади, один з яких забезпечував реалізацію державної податкової політики (Державна податкова служба України), а інший – державної політики у сфері державної митної справи (Державна митна служба України). При цьому забезпечення реалізації державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, яке до створення Міністерства доходів і зборів належало до сфери Міністерства праці та соціальної політики України, залишено у компетенції Державної податкової служби України.

У зв'язку зі створенням Міністерства доходів і зборів України до ряду законодавчих актів (зокрема, ПК України, МК України, КУпАП) було внесено численні зміни Законами України “Про внесення змін до Митного кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи” від 4 липня 2013 р. № 405-VII, “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи” від 4 липня 2013 р. № 406-VII.

У зв'язку з відновленням діяльності Державної податкової служби та Державної митної служби як окремих центральних органів виконавчої влади потребують термінового законодавчого вирішення наступні питання:

1) прийняття на заміну Положення про Міністерство доходів і зборів України, затвердженого Указом Президента України від 18 березня 2013 р. № 141/2013, окремих Положень, які регламентуватимуть правовий статус Державної податкової служби України та Державної митної служби України (наприклад, аналогічних тим, що діяли у 2011-2013 рр., та були затверджені Указами Президента України “Про Положення про Державну митну службу

України” від 12 травня 2011 р. № 582 та “Про Положення про Державну податкову службу України” від 12 травня 2011 р. № 584);

2) зміни та закріплення на законодавчому рівні статусу, повноважень та підпорядкування нової системи органів державної податкової служби та нової системи митних органів на всіх рівнях;

3) внесення відповідних змін та доповнень до законодавчих актів України (насамперед, до ПК України, МК України), зміни до яких було внесено Законами № 405-VII та № 406-VII з урахуванням змін до них, внесених пізніше. Наприклад, до КУПАП необхідно внести наступні зміни: в ст. 163³, 166⁶, 188²³, 234², 255 КУПАП слова “орган доходів і зборів” замінити словами “орган державної податкової служби України” у відповідному відмінку і числі.